

عنوان مقاله:

تحلیلی بر نظام سکونتگاههای شهری کلان منطقه مرکزی در سالهای ۹۰-۱۳۳۵

محل انتشار:

مجله جغرافیا و برنامه ریزی محیطی، دوره 26، شماره 3 (سال: 1394)

تعداد صفحات اصل مقاله: 16

نویسندگان:

الهه جعفری - دانشگاه نجف آباد

حمیدرضا وارثی - دانشگاه اصفهان

مسعود تقوایی - دانشگاه اصفهان

حمیدرضا وارثی - دانشگاه اصفهان

خلاصه مقاله:

عدم تعادل و تمرکز شدید از جمله ویژگیهای کشورهای جهان سوم است که این ویژگی معلول نتایج سیاستهای رشد قطبی به شمار می آید. جمعیت شهرها (اندازه شهرها)، به طور گسترده بین سکونتگاههای گوناگون با اندازهها و الگوهای متفاوتی در مناطق مختلف توزیع شده اند. این الگوهای کاملاً متفاوت، بیشتر روشنگر مناطقی است که رشد شهرها در آن به طور بی برنامه و با سیاستهای نابرابر اتفاق می افتد. طی این روند معمولاً بزرگترین شهرها، سریع ترین نرخهای رشد را پیدا می کنند که این امر موجب بروز و ظهور تسلط جمعیتی، اقتصادی، اجتماعی و سیاسی یک یا چند شهر بر شهرهای دیگر در داخل نظام شهری یک کشور یا منطقه می گردد. عدم تعادل میان مراکز روستائی و شهری در زمینههای مختلف اجتماعی - اقتصادی، موجب بر هم خوردن نظم فضائی سکونتگاهها از یک سو و رشد شتابان و بی رویه بعضی از شهرهای درجه اول گردیده است. از آنجا که نحوه ی پراکنش نقاط سکونتگاهی در پهنه سرزمین و گسیختگی و عدم انسجام ساختار فضایی یکی از مشخصههای نظام شهری در سطح کشور است، بنابر این بررسی آن در کلیه مناطق کشور به منظور شناخت پیوندها و تفاوتها امری اجتناب ناپذیر است. این پژوهش به بررسی وضعیت سکونتگاههای شهری واقع در کلان منطقه مرکزی شامل استانهای اصفهان، یزد و چهارمحال و بختیاری در سالهای ۱۳۳۵ تا ۱۳۹۰ با هدف آشنایی از میزان تعادل در توزیع جمعیت و پراکنش نقاط شهری کلان منطقه در طبقات مختلف شهری با استفاده از مدلهایی نظیر رتبه-اندازه، ضریب آنتروپی، منحنی لورنز، ضریب جینی، شاخصهای تمرکز شهری و ... پرداخته است. روش پژوهش به صورت توصیفی-تحلیلی میباشد و اطلاعات موردنیاز به صورت اسنادی و کتابخانه ای گردآوری شده است. نتایج پژوهش حاکی از آن است که شهرهای بسیار کوچک (روستا-شهرها) حدود ۷۰ درصد شهرهای کلان منطقه را با جمعیت بسیار اندک و شهرهای بزرگ به تعداد اندک با جمعیت بسیار وجود دارند. شهر اصفهان به دلیل مرکزیت سیاسی، اداری، مالی و ... در طی همه این سالها به عنوان نخست شهر برتر در نظام شبکه شهری این کلان منطقه است و فاصله بسیار با اندازه دیگر شهرهای کلان منطقه دارد. نظام شهری کلان منطقه تنها از لحاظ شاخصهای تمرکز و نخست شهری و همچنین آنتروپی تا حدودی متعادل شده است ولی در بقیه مدلهای مورد بررسی مانند رتبه-اندازه، منحنی لورنز و ضریب جینی فاصله زیادی با حالت نرمال دارد. در مجموع عدم تعادل، تمرکز و پدیده نخست شهری در نظام شهری منطقه حاکم است بنابراین، با ارایه خدمات و تقویت شهرهای کوچک و میانی و کاهش رشد شهرهای بزرگ در منطقه میتوان به توزیع بهینه سلسله مراتب شهری در سطح کلان منطقه مرکزی کمک نمود.

کلمات کلیدی:

کلان منطقه مرکزی، سلسله مراتب شهری، سکونتگاههای شهری، نخست شهری

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1199355>

